

J. N. J.

PARADOXORVM
LOGICORVM
DECAS TERTIA

quam

ex decreto

Amplissimæ Facultatis Philosophicæ

PRO LOCO

IN EADEM

MAIORVM MORE, *21* OBTINENDO

in Florentissima Academia Jenensi

Publico examini exhibet

M. JESAIAS FRID. *Weissenborn/*
RESPONDENTE

JOH. VVILHELMO *Stod/*
Ekkolstadio Eisenb.

in Auditorio Philosophico

d. Sept. A. M. DC. IIC.

Coll. diss. A
130, 34

JENÆ, Literis MULLERIANIS.

27.

a. cxxx. 34.

PARADOXORVM
LOGICORVM

DECAS FERTIA

Amplissimume Facultate Philosophicae
PRO LOCO

MAIORVM MORTUORVM OBITU

in Florentissima Academia Jenensi

M. IESAIAS FRID. WEIFENBORN

RESPONDENTE

JOH. WILHELMO

in Auditorio Philosophico

ANNO 1774

JENAE LUD. MILLERII

Cum Deo!

PARADOXON I.

**Deus est substantia, nec ta-
men in prædicamento
substantiæ.**

I.

Eum esse substantiam, si voce sub-
stantiæ vel absolutè *essentiam*, vel
ens *per se existens*, nulloque indi-
gum subjecto denotari velis, ex
eo non obscurè proditur, quod De-
us per actuolam essentia virtutem
primò & ex seipso existit, non *posi-*
tivè quidem & in modum causæ,
dando sibi esse; sed *negativè*, dum

non est ab alio: quod item *unici simul & maximi Entis* no-
mine καὶ ἕξοχῆν & jure optumo insignitur. Ut hinc Parme-
nides

A 2

nides

videtur ex veto dicere non dubitet : *Nihil esse nisi unum, h. e. unum Deum* ; neque probè minus *Plato* censeat : (*Lib. VI. de Rep. p. 479.*) Deum solo Entis conceptu nequaquam contentum esse, quum totam ejus amplitudinem non exhauriat solum & in sese cohibeat, sed infinitè quoque ultra illam fundetur. Quæ causa est, quur quidam Deum *ἡμετέριον*, quàm *ἑστὶν πρῶτον* satius vocari judicaverint. Nimirum tam eximiè existit summus Deus, ut quidquid conditorum conferas cum Eo, quodammodò *non ens* vel (molliùs si loquar) *ens imperfectius* seu *numeris quasi paucioribus*, ac velut *accidens* in ordine ad Deum esse deprehendas. Non quasi Deus conditorum subjectum, & ut accidentis sui sit substantia : sed modo longè eminentiori, quia cuncta (etiam non refragante Paulo *Act. XVII. 28.*) in Deo sunt, vivunt & moventur, ita ut si ipse non esset, quod fieri non potest, nihil horum quidquam esset. Quòd enim res creatæ sunt aut existunt, Dei sumunt beneficio ; utpotè à cujus essentia & bonitate divina omnis harum existentia propendet & essentia, tanquam à *principio primo, exemplari, effectivo & finali* ; non verò tanquam à *principio essentiali ac intrinsecus constitutivo*. Si enim immutabilis ac infinitus Deus rerum *creatarum, fluxarum* certè atque finitarum esset essentia, aut pars intrinsecus componens illarum essentiam, ut quondam male arbitrabatur *Val. Weigelius*, cui hodieque propiùs applaudunt alii ; absurde hinc consequeretur, Deum esse *lapidis essentiam & lapidem* : Deo pariter *accidere, quidquid accidat creatis, eumque sic in ligno frangi aut comburi*. Quæ omnia ut dictu horrenda sunt, absurdam omninò veròque orbam arguunt sententiam. Vnde sollicitiùs hinc distinguendum est inter ipsam *Dei essentiam*, à qua creata pendent efficienter, & inter *aliquam essentia ac bonitatis div. similitudinem*, quam rudem licet & crassam creata gerunt *formaliter*, atque eò imprimis conspicuam, quod omnes horum perfectiones, sive *essentiales* sive *accidentales*, ad divinæ essentia &

per-

perfectionis velut primigeniæ exemplar, remotè quidem & deficienter, sint expressæ. Quæmodò enim accidentia, ut eleganter habent verba *Soneri* (Comment. ad Metaph. Arist. p. 361.) à substantia manant, & à substantia tam esse (i. e. existere) quam essentiam (i. e. formam) habent, attamen accidentia formaliter accepta non constituuntur ex substantia, neque substantia pars est essentia accidentis : Ita à primo Ente omnia manant, & fluunt, & ab eo tam existentiam quam essentiam habent, nec tamen primum Ens est pars quidditatis strictè accepta, licet omnium quidditates in primam resolvantur.

II.

Ex hoc autem, quod Deum substantiam esse adserimus, non Eum statim angusto prædicamentorum ordini inserimus, aut violentiùs intrudimus. Nam 1) substantia, quæ prædicamento continetur, è sententia Peripateticorum, est composita, in quam videlicet, ceu in subjectum, accidentia, quibus dat esse suum, possunt cadere : Sed ullumne in Deo accidens, ullane detur compositio realis, aut quidquam præter Deum sit in Deo ? Est contra jus & fas, in Deo perfectissimo simul & simplicissimo imperfectionis quidquam ponere : sed accidens substantiæ est imperfectius ; quamvis ipsa substantia ab accidente perficiatur, eòque nonnihil immutetur : quod sane Deo haut quadrat, qui tum se ipso est perfectus, neque ita capax accidentium, tum ita immutabilis, ut ne umbra quidem *τεροπῆς*, aut *παρὰ λαγὴν* in ipso sit. 2) Deinde loci hujus substantia, etsi substantiæ non est contraria, potest tamen contraria suo modo & successivè, nisi à natura ad alterum contrariorum jam determinata sit, recipere : At Deus si contraria reciperet, ipsa etiam reciperet accidentia, inter quæ sola (accepta strictus) contraria habentur ; sed consequentis falsitas jamjam emicuit, quid-

ni & antecedentis ? 3) Etiam substantia nullà completè est in substantia: Deus verò quoad substantiam in omnibus substantiis est, utut non *localiter* seu modo quantitativo, aut per *contingentium* corporibus solitum, quum sit spiritus materiæ expers, quæ nihil impuritatis contrahere aut qualitate injucundâ affici potest. 4) Et quæso, quo non tenereris vitio, si accidentia substantiis confundens uni solum atque summo prædicandi generi adscriberes ? Annon igitur eodem, nî majori, verfareris in errore, si Deum cum creatis mistum prædicamento uni obtruderis ? Etenim ex accidentis & substantiæ commixtione quæ rectè metuis incommoda ; eadem &, crede, graviora Dei cum creatis confusio minabitur ; Quod inter Deum & creata, quàm inter substantiam & accidens longè minor sit proportio. Conf. Dn. D. Bechm. Theol. Pol. p. 186. sq. & p. 194. §. 2. it. Dil. Parens Nucl. Log. §. 40. a. & 42. *

P A R. II.

Non omnis substantia per se subsistit.

Si *subsistentia* vox rigorosius sumpta significet certum existendi modum, quo res per & in se ita existit, ut non aliunde sustentetur ; (qui modus in Ente intellectuali speciatim dicitur *personalitas*) minus cautè substantia per ens, quod per se subsistit describitur. Quippe ad personam quoque requiritur, ut sit hoc aliquid, singulare quid, & substantia completa. Nec enim *universalia*, licet substantiæ sint, personæ dicuntur, nec substantiæ *singulares incompleta* per se subsistunt. Immò nec humana *Christi natura*, & essen-

essentiam habens & existentiam, *precisè* habet *subsistentiam* seu *personalitatem propriam*, quia sustentatur subsistentiâ infinitâ τ̄ λόγῃ, in quam per unionem personalem adsumta est *Humanitas*, quæ tamen per hoc non fit *incompleta*, mutila aut imperfectior, quàm est natura humana in nobis. Quum perfectio rei ex essentia ipsa, non ex subsistentia æstumetur? ac præterea personalitatis propriæ carentia in humana Christi natura pensetur perfectissimè communicatâ subsistentiâ τ̄ λόγῃ divinâ, in quam illa recepta, & *cum qua* simul *persona* est. Bechm. Annot. in Hutteri Comp. Th. p. 87. §. 1. n. 3. & p. 126. §. 2.

PAR. III.

Quantitatis multa est & nulla efficacia.

Quantitatis *per se* consideratæ nulla est efficacia. Quantum enim quantumcunque etiam est, non agit ratione *quantitatis* & molis, (quippe quæ tantum ex materia est, ut puro principio passivo) sed ratione qualitatis & virtutis. Quando verò plus efficit *majus quantum* minori quanto; idem non est ex quantitate, sed *qualitate ac virtute majore*, magis *camulata* aut *conjuncta*. Nucl. Log. §. 50. *

PAR-

PAR.V.

PAR. IV.

Habitus est facile & difficul-
ter mobilis.

Habitus quoad *essentiam* ita firmiter inhæret subje-
cto, ut *de se* in illo diutissimè manere ac *difficulter*, immò
vix tolli possit; quo ipso discriminatur à *dispositione*, quæ
leviter tantùm afficit animum, indequè facile dimoveri de
statu suo potest, ut etiam accidit iis, qui perfunctoriè sal-
tem aliquid didicerunt: *Facile* autem *mobilis* est habitus
quoad *statum*, prout *ex accidente* & ratione subjecti aliter dis-
positi interdum res aliter se habet. Ita *Theologiae Habitus*
(cei docet *ὁ πρῶτος Bechmannus*, Patronus ac Præceptor meus
maximus, submissoque animi adfectu ætatem venerandus)
in quantum supernaturalis est, & quoad *habitudinem* intel-
lectus ad adsentiendum firmiùs & faciliùs revelationi divinæ;
quæ à supernaturali influxu Spiritus S. per scripturas operan-
tis pendet, *de se & ratione essentia* est *difficulter mobilis*, ac *diu-
tius* manere posset in subjecto; sed si *ratione status* specte-
tur, subjecto suo per peccata contra conscientiam & vitæ im-
pietatem *facile* expellitur; etsi cum illo hujus acceptionis ha-
bitu Theologiæ non simul intereat *dispositio & habilitas* intel-
lectus ad rectè adprehendendam div. revelationem & conclu-
siones inde deducendas, quæ intellectui est naturalis, & per
peccata nec physicè depellitur nec moraliter. Bechm. Theo!
Pol. p. 48. 49. §. 3. & cit Nucl. Log. §. 53. b.

PAR. V.

PAR. V.

Nullus datur habitus natura infitus.

Non mentem nostram imbuit opinio eorum, qui *principia* scientiarum prima, vel certè *habitus* eorum, eò, quod *notæ* judicantur *naturâ*, *nativum* nobis esse adserere, non dubitant; sed justis confirmati rationibus adseveramus, *potentiam* quidè *cognoscendi* (Deum &) *principia*, *eamq;* *proximam*, ingeneratam esse homini, quæ animum ad actum ejus faciat magnopere propensum; *actum* verò ipsum, ac inde solùm pullulantem *habitus* cognitionis hujus, non nisi prævia cognitione terminorum, qui ope specierum ab objecto impressarum adprehenduntur, ac sensuum incepto rite munere, se demum prodere, ita, ut ad principiorum adsensum intellectus se per se immediatè & citra dissertationem aut institutionem, propter innatam quandam perfectionem eique superadditam inclinationem determinet.

PAR. VI.

Dantur etiam habitus unico actu acquisiti.

Quamvis plerumque aliàs ex una actione non fiat statim habitus, sed ex multis, ita ut paullatim subjectum
 B confot.

conformetur, quemadmodum plures è tecto cadentes gut-
 tæ ad cavandum lapidem requiruntur : Potest tamen habi-
 tus etiam *actu unico* adquiri, scil. *in intellectu*, & *si actus satis*
fortis & efficax sit. Ac licet id non adeo obvium videatur
 in habitibus *perfectivis* ; tamen manifestum est in habitibus
vitiosis & corruptivis concretè spectatis, qui *unico actu* intro-
 duci possunt. Sic unus actus vitiosus *Angelorum lapsorum*
 habitum vitiosum intulit : Unus actus *parentum* potest fa-
 cere habitum vitiosum in prole, ut in morbis hereditariis.
 Idem dixeris de contactu *leprosi*, de *virtutis cultore* in vitium
 prolapso, de milite transfuga &c. Vid. Scherz. Colleg. Anti-
 soc. Disp. 31. obj. 3. ed. alt. p. 105. Calov. Synops. Controv. ed.
 nov. p. 213. Nucl. Log. § 55. a.

PAR. VII.

Agere & pati est & non est suppositi,

Actio & passio convenit (seu rectè & verè tribuitur)
ultimate (vel per denominationem ultimatam) *supposito*, (qui la-
 tiùs extendunt, addunt: *vel illi, quod se habet per modum*
suppositi :) ita ut non modo actione vel passione posita pona-
 tur ipsum suppositum, sed & actio vel passio partis sit etiam
 totius suppositi, quamvis totius actio & passio non sit partis
 cujuslibet. Sæpe verò agere & pati *non est suppositi aut sup-*
positi solius, quando agens vel patiens non est *formaliter* sup-
 positum, seu actio vel passio in casu recto propriè iis, tan-
 quam principiis adæquatis, adscribitur, quæ non sunt sup-
 posita.

posita. Licet ea, quæ non sunt supposita, ab actione vel passione non *ultimatè* denominentur. Ita quia *humana Christi natura* verè est passa, non ideò *humanitas precise* est persona, quia tantùm agens completum & non sustentatum ab alio, si sit intelligens, persona est; verè tamen passus est totus Christus Θεὸς ἁὐτῶς, seu filius Dei incarnatus, (ut persona) scilicet secundùm humanam naturam personaliter sibi unitam, tametsi non secundùm ipsam div. naturam, quippe impassibilem. Conf. Form. Concord. p. 607. & Nucl. Log. §. 70. *

P A R. VIII.

Cum tempore est Deus, non in tempore.

Deus quidem vi suæ immutabilitatis propriè non est in tempore, aut ei, sicut corpus corruptibile, subicitur; est tamen simul cum tempore, vel etiam tunc, quum est tempus. Tota enim Dei æternitas simul existit, & coexistit tempori, ceu durationi successivæ, omnibusque ejus partibus, quarum una post alteram decedit, adeoque seorsum seu divisim, non conjunctim, spectatis. Nec inde verò hæc Dei æternitas est *successiva* nominanda, quod successivis illa coexistit. Quia *partim* coexistens succedentibus non cum illis statim succedit, sicut mobilibus coexistens non simul semper moverur: *partim* quia *successio partium*, præteriti, præsentis & futuri non est *Deo intrinseca, sed extrinseca*, in tempore, quod habet partes sibi invicem succedentes: Licet duratio Dei ordinem importet ad tem-

pus & ejus partes, quatenus iisdem coexistit, ac sine his satis concipi à nobis vix queat. Hanc enim partium, præteriti sc. & futuri successione haut dari in Deo e jusve æternitate, ex eò luculenter scitur, quia *æternitas Dei quoad rem est ipsa divina essentia*, quæ tamen immutabilis est, partiumque, quarum una alteri succedat, plane nescia, quum talis successio mutationem importet, quæ Deo repugnat. Igitur intrinsecæ æternitati DEI *respectu nostri* non denegamus successione, sed extrinsecam, quæ est in tempore, & quatenus per hanc eadem concipitur & faciliùs cognoscitur; sicut etiam duratio hominis motu cæli vel solis mensurari potest. Signanter verò addidi: *respectu nostri*. Nam *absolutè ac in se* nulla certè extrinseca duratio (ne ipsum quidem tempus, in quo habetur partium successio) est rei duranti, quum duratio quævis à parte rei sit ipsa existentia ab ente non distincta, nisi ratione, ac *intrinsecus* duranti rei conveniat. Vid. Bechm. Th. Pol. p. 211. 212. seq. & cit. Nucl. Log. §. 71.

P A R. IX.

Inter contradictoria datur & non datur medium.

Inter *formaliter contradictoria* plane nullum datur medium; sed *virtualiter* contradictoria non admittunt medium sub communi diviso contentum; quamvis admittant, si spectentur *absolutè*, & sine respectu ad id, sub quo continentur. Ita inter *substantiam & accidens* (sine respectu ad *Ens*, sub quo continentur) dari dicitur medium, nempe *Non ens*. Sic inter *hominem & brutum* (sine respectu *Animalis*,

malis, sub quo continentur) datur medium, nempe *lapis, planta &c.* Minus autem bene isti faciunt, qui inter *creatum & non creatum*, ceu virtualiter contradictoria, effingunt medium, nempe *introducendum*, quod iis *malum morale* seu *peccatum* habetur; Haut paullò forsan meliùs hoc *introducendum* posset dici, *formaliter non esse ens, sed boni privationem*. Nucl. Log. §. 278. n. V. & §. 80. *

PAR. X.

A privatione ad habitum datur & non datur mutatio.

Non datur à privatione formam consequente, quæ est in corruptionibus, & totali seu actum simul & potentiam tollente, ad eundem numero habitum seu formam positivam, modo naturali & immediato, mutatio aut regressus, quia viribus naturæ effici nequit, ut idem illud, quod corruptum est, redeat. Datur tamen à privatione formam præcedente, quæ est in generationibus, ad habitum, seu novam positivam formam, ex perpetuo naturæ ordine mutatio. Neque minus à privatione tam *partiali* quàm (etsi rariùs) *totali ad eundem specie habitum* naturaliter & (inprimis quoad totalem) mediatè datur regressus. Quin immo privationem utramque non solùm ad habitum *specie*, sed quoque *numero eundem* per absolutam Dei potentiam reproduci posse certum est. Nec enim ea *specie*, adeoque etiam *numero* statim *diffiunt*, quæ *actionibus specie diversis* producuntur. Sicut (cum Summo nostro *Bechmanno* loqui liceat.) *Adolescens Nainiticus* primùm productus fuit naturali generatione parentum, post mortem resuscitatus fuit à Christo aliâ actione, nempe *supernaturali*, dici tamen non potest, adolescentem istum re-

fuscitatum specie aut numero diversum fuisse ab eo, qualis ante mortem fuit, aut corpus ejus specie vel numero diversum fuisse. Ceterum si quæ privatio formæ antea subjecto naturalis per omnipotentiam Dei ad eandem specie formam vel habitum restituitur, non ea reproducta forma subjecto amplius semper naturalis est, sed manet supernaturalis. Ita, imago Dei specialis hodie in nobis reparata est, manetque donum supernaturale, etiamsi naturale fuerit in statu integritatis. Sicut nobis *visus noster* est naturalis, qui tamen Cœcis natis & à Christo sanatis supernaturalis erat. Bechm. in Theol. Pol. p. 1094. & Nucl. L. §. 278. n. IV.

Corollaria.

I. Differt strictè loquendo *Orator* & *Eloquens* à *Diserto*, *Facundo*, *Dicendi perito*. Hinc apud Cic. de Orat. l. 1. n. 94. & Quintil. l. 8. c. 1. *M. Antonius ait, à se disertos visos esse multos, eloquentem autem neminem.* His omnibus verò inferior & quasi oppositus est *Loquens*.

II. *Una*

II. *Una quæque* res ad Rhetoricam quidem pertinet, ita ut vel vilissimis in rebus hæcce Facultas *exerceri possit*; (hinc etiam vel exercendo vel ostentando ingenio Polycrates, Rhetor Athen. laudavit *mures*, Catullus *passerem*, Virgilius *culicem*, Lucianus *muscam*, Pteellus cum aliis *pulicem*, Majoragius *lutum*, Heinsius *asinum & pediculum*;) sed videndum tamen semper est, quid *expediat*.

III. A foro oratorio exulare meritò jubentur Themata *pietati, honestati sensuumque* testimonio manifesto contraria.

IV. Rectissimè dixit Cæsar: Delectus verborum est origo eloquentiæ, (scil. & parandæ & judicandæ.)

V. Accidens prædicabile cum prædicamentali confundere, est Genus & Proprium absurdè incusare contingentia.

VI. In effectibus extraordinariis & super-

per-

pernaturalibus aut gratiosis Deus non
tantum agit, ut causa universalis, sed
particularis prima.

VII. Ceremoniæ in religione, quatenus
sunt ita ei adpropriatæ, ut propterea
nota sint & character sive signum, quo
ab aliis religionibus discernitur, sine
periculo nunquam mutatæ fuerunt,
neque hodie tutò immutantur, quia
vulgus à tali mutatione argumenta-
tur ad ipsius religionis mutationem.

VIII. Negato Deo, actum est de omni
fide historica.

IX. Veritatis cognoscendæ causa Dia-
bolum consulere haut licet, quippe
licet Diabolus vera subinde dicat,
nunquam tamen verè, sed animo
fallendi.

Coll. diss. A. 130, misc. 34